

פרשת שלח-לך

ענוה ואמונה

והנה בזוהר הק' (פרשתנו קנח, סע"א) מבואר, שהטעם לעצה זו של המרגלים היה משום שחששו שכשיכנסו עם ישראל לארץ תחלף מנהיגותם, וימונו מנהיגים אחרים במקומם, ולכן יעצו לעצמם לעכב את עם ישראל במדבר, ובכך להמשיך להנות מן השררה. נמצא לפי זה שהמניע הפנימי לעצת המרגלים היתה מידת הגאווה וההתנשאות שהיתה בהם.

על פי זה יובן מדוע בחר משה להתפלל דוקא על יהושע שיושיעו ה' מעצת המרגלים, וכמו שכתוב: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (במדבר יג, טז) ודרשו חז"ל (סוטה לד, ב) שבקש עליו משה רחמים והוסיף לו אות י' בשמו וקראו יהושע, מלשון "י-ה יושיעך מעצת מרגלים". וזאת על פי תרגומו של התנא הקדוש ר' יונתן בן עוזיאל לפסוק זה וז"ל: "וכד חמא משה ענותותיה, קרא משה להושע בן נון יהושע", והיינו שכשראה משה שיהושע מלא במדת ענוה, ואין הוא שייך כלל לסברת המרגלים שחפצו בשררה והתנשאות, ולכן ביקש עליו רחמים שיצילהו ה' לבל יתפתה לעצתם, שהרי באמת אין בו ממידתם הרעה.

וכשראה זאת כלב בן יפונה וירד לעומקם של הדברים, הבין שמכך שהוא לא זכה לברכת משה, כנראה שיש בו שמץ גאווה, ושותף הוא לעצת המרגלים, ולכן מיד בכניסתם לארץ פרש כלב מהמרגלים, והלך ונשתטח על קברי אבות בתפילה שיבקשו עליו רחמים (סוטה שם), כי בחינת השתטחות היא השפלת קומת האדם, וכלב, בהשתטחותו על קברי האבות, נתכוון להשפיל את עצמו ולהתמלא במדת ענוה, ועל ידי זה יבקשו עליו האבות רחמים, כדרך שביקש משה רחמים על יהושע כשראה ענותותו.

עוד מבואר בזוהר הק' (שם) כי עצתם של המרגלים נחשבה לפגם גדול באמונה בה' אשר בחר בארץ הקדושה להיות "גבול קדשו" (תהלים עח, נד ובמצו"ד ורד"ק שם), וכלשון הזוהר: "מרגלים, על דלא אשתכחו בני מהמנותא ושלוחי מהמנותא, אתחייבו בנפשיהו בעלמא הדין ובעלמא דאתי". מאידך, יהושע וכלב שפרשו מעצתם, וחזקו את ליבם באהבת הארץ, רוממו את מידת האמונה שבלבם, כי ארץ ישראל היא בחינת אמונה, ומכניסה אמונה בלב השוכנים בה, כמו שכתוב: "שכון ארץ ורעה אמונה" (תהלים לז, ג).

ולכן ארץ ישראל גם נקראת "נחלת צבי" (ירמיה ג, יט) וכן כתיב: "ונתתי צבי בארץ חיים" (יחזקאל כו, כ), חיה" (חבקוק ב, ד). וכמו כניאמונתו בדיק צכי 'צבי' בגימטריא 'אמונה', וכן ראשי תיבות של הפסוק: "ו אהבת ארץ הקודש תלויה במידת האמונה שבלב האדם, וככל שיאמין האדם בבחירת ה' בארץ הקדושה וגודל מעלתה, כן תתרבה אהבתו אליה.

